

ΙΚΕ VS ΕΠΕ - ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΛΗΜΜΑ;

Του Σταύρου Κουμεντάκη

I. Προοίμιο

Τη ζωή μας διαπνέουν πολλαπλά διλήμματα κι ερωτηματικά.

Των επιχειρηματιών περισσότερα.

Ο βέλτιστος, λ.χ., εταιρικός τύπος αποτελεί κεντρικό ερώτημα στην έναρξη κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για κάποιους οι απαντήσεις είναι περισσότερο προφανείς. Για τους περισσότερους, όμως, όχι.

Βέβαια, κατά τον αμερικανό οικονομολόγο Thomas Sowell, "το θεμελιώδες ερώτημα δεν είναι ποιο είναι το καλύτερο αλλά ποιος θα αποφασίσει ποιο είναι το καλύτερο" (: "The fundamental question is not which is the best, but who will decide which is the best"). Οι επιχειρηματίες όμως οφείλουν και να απαντούν και να αποφασίζουν για τους, κατ' εκείνους, βέλτιστο.

Τον Απρίλιο του 2012 νομοθετήθηκε η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (:ΙΚΕ). Παρέμεινε όμως σε ισχύ, τόσο η Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ) όσο και η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ).

Τα όρια μεταξύ ΙΚΕ και ΑΕ ήταν (και είναι) περισσότερο ευδιάκριτα.

Φαίνεται όμως πως δεν ισχύει το ίδιο και για τα όρια μεταξύ ΙΚΕ και ΕΠΕ.

Ή μήπως όχι;

Και σε πρακτικό επίπεδο: Ποια, άραγε, ήταν/είναι η βέλτιστη επιλογή;

Η (σχετικά) "νεαρά" ΙΚΕ ή η "πολυδοκιμασμένη" ΕΠΕ;

Δίλημμα που απασχολεί, λιγότερο ή περισσότερο, μια όχι ασήμαντη μερίδα επιχειρηματιών.

II. Η νομική μορφή των ΙΚΕ και ΕΠΕ

Η ΙΚΕ και η ΕΠΕ αποτελούν ενδιάμεσες νομικές μορφές μεταξύ των κεφαλαιουχικών (λ.χ. της ΑΕ) και των προσωπικών εταιρειών (λ.χ. της Ομόρρυθμης και της Ετερόρρυθμης).

Τόσο η ΙΚΕ όσο και η ΕΠΕ θεωρούνται κεφαλαιουχικές εταιρείες. Ο κεφαλαιουχικός τους χαρακτήρας αλλοιώνεται όμως, σημαντικά, από προσωπικά στοιχεία. Τα συγκεκριμένα στοιχεία είτε προβλέπονται εξαρχής από το νομοθέτη είτε είναι δυνατό να εισαχθούν με ρυθμίσεις του καταστατικού.

Το βέβαιο όμως είναι πως οι συγκεκριμένες εταιρικές μορφές έχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Μια σύντομη συγκριτική τους επισκόπηση, θα μας οδηγήσει με ασφάλεια στο συμπέρασμα περί του ποια από τις δύο υπερτερεί.

III. Τύπος ιδρυτικής πράξης

1. Όσον αφορά την ΙΚΕ

Η ΙΚΕ ιδρύεται με ιδιωτικό έγγραφο και τροποποιείται, επίσης, με ιδιωτικό έγγραφο. Η ταχύτητα και το χαμηλό κόστος της σύστασης και τροποποίησής της είναι από τους βασικούς λόγους που έγινε, εξ αρχής, ελκυστική.

Ο κανόνας όμως του ιδιωτικού εγγράφου έχει κάποιες εξαιρέσεις.

Ο συστατικός συμβολαιογραφικός τύπος είναι υποχρεωτικός για την ΙΚΕ σε κάποιες ειδικές περιπτώσεις. Στην περίπτωση, λ.χ. που επιβάλλεται από ειδική διάταξη νόμου. Επίσης σ' εκείνη που εισφέρονται στην εταιρεία περιουσιακά στοιχεία, για τη μεταβίβαση των οποίων απαιτείται συμβολαιογραφικός τύπος (όπως ακίνητα ή εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων). Τέλος, στην περίπτωση που ο συμβολαιογραφικός τύπος επιλέγεται από τους ιδρυτές ή τον ιδρυτή (όταν πρόκειται για μονοπρόσωπη ΙΚΕ).

2. Όσον αφορά την ΕΠΕ

Η ίδρυση αλλά και κάθε τροποποίηση της ΕΠΕ μπορούσε να λάβει χώρα, μέχρι πρότινος, "...μόνον δια συμβολαιογραφικού εγγράφου". Η συγκεκριμένη δυσκαμψία της ΕΠΕ ήταν, αυτοτελώς, παράγοντας αποφυγής του συγκεκριμένου εταιρικού τύπου.

Σχετικά πρόσφατα εξέλιπε η σχετική υποχρέωση. Η ίδρυση της ΕΠΕ είναι πλέον δυνατό να λάβει χώρα είτε με συμβολαιογραφικό είτε με ιδιωτικό έγγραφο.

Συμβολαιογραφικό έγγραφο συνεχίζει να απαιτείται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Όταν, λ.χ., επιβάλλεται από ειδική διάταξη νόμου ή εισφέρονται στην εταιρεία περιουσιακά στοιχεία, για την μεταβίβαση των οποίων απαιτείται συμβολαιογραφικός τύπος (όπως ακίνητα ή εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων). Επίσης στην περίπτωση που ο συμβολαιογραφικός τύπος επιλέγεται από τους ιδρυτές ή τον ιδρυτή (όταν πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ).

Ιδιωτικό έγγραφο (κι όχι συμβολαιογραφικό) είναι αρκετό όταν υιοθετείται πρότυπο καταστατικό. Στην περίπτωση όμως αυτή η ίδρυση της ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε εκ του νόμου ορισμένη Υπηρεσία Μίας Στάσης (λ.χ. το ΓΕΜΗ).

Ποιο όμως παραμένει το σημαντικό πρόβλημα; Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες γίνει χρήση πρότυπου καταστατικού, το (αποκλειστικό) περιεχόμενό του θα πρέπει να ακολουθείται πιστά και χωρίς οποιαδήποτε παρέκκλιση.

Συνεπώς, σε περιπτώσεις που οι ιδρυτές μιας ΕΠΕ επιθυμούν να αποκλίνουν από το πρότυπο καταστατικό, το συμβολαιογραφικό έγγραφο είναι η μοναδική επιλογή.

Η αντίστοιχη επιβάρυνση των ιδρυτών σε χρόνο και χρήμα δεν μπορεί να αποφευχθεί.

3. Συμπέρασμα

Με βάση όσα παραπάνω αναφέρονται, καταλήγουμε πως, όσον αφορά τον τύπο της ιδρυτικής πράξης, την ευελιξία στην ίδρυση και το κόστος της ίδρυσης, σαφέστατα υπερτερεί η ΙΚΕ. Επομένως:

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 1-0

IV. Το εταιρικό κεφάλαιο

1. Όσον αφορά την ΙΚΕ

Το κεφάλαιο της ΙΚΕ καθορίζεται από τους εταίρους χωρίς περιορισμό, μπορεί όμως να είναι και μηδενικό. Οι εταίροι συμμετέχουν στην εταιρεία με κεφαλαιακές, με εξωκεφαλαιακές ή με εγγυητικές εισφορές.

2. Όσον αφορά την ΕΠΕ

Το κεφάλαιο της ΕΠΕ καθορίζεται από τους εταίρους (ήδη από το 2013) χωρίς ελάχιστο ή μέγιστο περιορισμό. Σχηματίζεται είτε από μετρητά είτε από εισφορές σε είδος. Το εταιρικό όμως κεφάλαιο της ΕΠΕ δεν είναι δυνατό να είναι μηδενικό.

3. Συμπέρασμα

Με βάση τα παραπάνω, καταλήγουμε πως, όσον αφορά το ύψος του εταιρικού κεφαλαίου, φαίνεται πως υπερτερεί, σε θεωρητικό επίπεδο, η ΙΚΕ καθώς το εταιρικό της κεφάλαιο μπορεί να είναι και μηδενικό. Από την άλλη πλευρά είναι εφικτή η ίδρυση ΕΠΕ με εταιρικό κεφάλαιο 1€. Στο πλαίσιο αυτό μπορούμε, μάλλον, να μιλήσουμε για ισοπαλία-καμιά από τις δύο δεν υπερτερεί. Βαθμό νίκης δεν δικαιούται κάποια από τις δύο. Το σκορ παραμένει.

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 1-0

V. Οι εισφορές των εταίρων

1. Όσον αφορά την ΙΚΕ

Αναφέρθηκε ήδη (ανωτέρω υπό IV.1) πως στην ΙΚΕ προβλέπονται και άλλα είδη εισφορών. Στο εταιρικό της κεφάλαιο είναι δυνατό να συμμετάσχει κάποιος εταίρος εισφέροντας χρήματα (:κεφαλαιακές εισφορές). Επιπρόσθετα όμως μπορεί να συμμετάσχει με εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές εισφορές. Απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής στην ΙΚΕ είναι η απόκτηση ενός ή περισσότερων εταιρικών μεριδίων. Κάθε εταιρικό μερίδιο εκπροσωπεί ένα μόνο είδος εισφοράς

Κατ' αποτέλεσμα: σε μια ΙΚΕ είναι δυνατό να μην υπάρχουν καθόλου κεφαλαιουχικές αλλά μόνο εγγυητικές ή/και εξωκεφαλαιακές εισφορές. Οι

τελευταίες (εγγυητικές ή/και εξωκεφαλαιακές-μολονότι δεν έχουν μηδενική αξία) μπορούν να καταστήσουν μηδενικό το κεφάλαιο της ΙΚΕ.

Ποιες όμως είναι οι εξωκεφαλαιακές και ποιες οι εγγυητικές εισφορές;

Οι εξωκεφαλαιακές εισφορές είναι οι παροχές που δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κεφαλαιακής εισφοράς. Τέτοιες είναι οι απαιτήσεις που προκύπτουν από ανάληψη υποχρέωσης εκτέλεσης εργασιών ή παροχής υπηρεσιών.

Οι εγγυητικές εισφορές είναι αυτές που συνίστανται στην ανάληψη από έναν εταίρο εγγυητικής ευθύνης για οποιοδήποτε χρέος της εταιρείας και έναντι οποιουδήποτε τρίτου δανειστή της. Η ευθύνη του εταίρου αφορά την κάλυψη συγκεκριμένου χρέους της εταιρείας κατά κεφάλαιο, τόκους και άλλες επιβαρύνσεις, μέχρι του ποσού που ορίζεται στο καταστατικό. Στην περίπτωση αυτή ο εταίρος ευθύνεται ως πρωτοφειλέτης έναντι των δανειστών της εταιρείας. Οι τελευταίοι (δανειστές) δικαιούνται να στραφούν απευθείας εναντίον του.

Στο πλαίσιο αυτό, το ενδεχόμενο της εξωκεφαλαιακής και εγγυητικής εισφοράς, παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής στο κεφάλαιο της ΙΚΕ εταίρου που δεν διαθέτει ή δεν επιθυμεί να διαθέσει κεφάλαια για τη συμμετοχή του.

2. Όσον αφορά την ΕΠΕ

Πρόβλεψη εξωκεφαλαιακών ή εγγυητικών εισφορών δεν υφίσταται στην ΕΠΕ. Οι εταίροι της είναι υποχρεωμένοι να εισφέρουν χρήματα. Εναλλακτικά: εισφορές σε είδος, αποτιμητές όμως σε χρήματα.

Ακόμα και στην περίπτωση που ένας από τους εταίρους της ΕΠΕ αναλάβει την υποχρέωση να προσφέρει την εργασία του στην εταιρεία ή αναλάβει εταιρικά της χρέη δεν δικαιούται να προσβλέπει σε εταιρική, εκ του λόγου αυτού, συμμετοχή.

3. Συμπέρασμα

Τα πράγματα είναι απλά. Στην ΙΚΕ υπάρχει δυνατότητα όχι μόνον κεφαλαιακών αλλά και εξωκεφαλαιακών και εγγυητικών εισφορών. Στην ΕΠΕ όχι.

Η ΙΚΕ υπερτερεί. Το σκορ διαμορφώνεται καθαρά:

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 2-0

VI. Η λήψη αποφάσεων:

1. Όσον αφορά την ΙΚΕ

Κάθε εταιρικό μερίδιο παρέχει δικαίωμα μιας ψήφου. Οι εταίροι της ΙΚΕ, λοιπόν, λαμβάνουν αποφάσεις με απόλυτη πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων.

2. Όσον αφορά την ΕΠΕ

Στην ΕΠΕ τα πράγματα γίνονται πιο περίπλοκα. Ο νόμος απαιτεί διπλή πλειοψηφία: μεριδίων και μερίδων. Με άλλα λόγια: και πλειοψηφία κεφαλαίου και πλειοψηφία εταίρων.

Η συγκεκριμένη αξίωση του νόμου δημιουργεί, αρκετές φορές, σημαντικά προβλήματα. Ακόμα και στις περιπτώσεις που κάποιος εταίρος κατέχει πάνω από το μισό (ακόμα και το 99% και πλέον) του εταιρικού κεφαλαίου δεν δικαιούται να λάβει μόνος αποφάσεις. Αναγκαία προϋπόθεση για να ληφθεί απόφαση απαιτείται να συμπράξουν εταίροι που διαθέτουν, ενδεχομένως, απειροελάχιστη συμμετοχή. Στην περίπτωση μάλιστα που (αριθμητικά) υπερέρχουν οι τελευταίοι, έχουν τη δυνατότητα να "εκβιάζουν καταστάσεις", με την απειλή της αντίθεσής τους στη λήψη ορισμένης απόφασης. Το γεγονός αυτό καθιστά την ΕΠΕ δυσλειτουργική. Είναι ενδεχόμενο, σε αρκετές περιπτώσεις, να μην είναι δυνατή η λήψη αποφάσεων όταν αντιλέγουν οι κατ' αριθμό πλειοψηφούντες και κατά τη συμμετοχή τους στο εταιρικό κεφάλαιο μειοψηφούντες εταίροι.

3. Συμπέρασμα

Τα πράγματα είναι, και εδώ, απλά. Η ΙΚΕ υπερτερεί και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Το σκορ διαμορφώνεται:

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 3-0

VII. Οι ασφαλιστικές εισφορές των εταίρων:

1. Όσον αφορά την ΙΚΕ

Ένα, επιπλέον, πλεονέκτημα της ΙΚΕ έναντι της ΕΠΕ αποτελούν οι μικρότερες οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές της πρώτης προς τον ΕΦΚΑ. Τα σχετικά θέματα αποσαφηνίζονται στην Εγκύκλιο ΕΦΚΑ 21/22.4.2019. Συνοπτικά:

Οι εταίροι πολυπρόσωπων ΙΚΕ δεν έχουν υποχρέωση υπαγωγής στην ασφάλιση. Οι εταίροι αυτοί έχουν τη δυνατότητα να υπαχθούν προαιρετικά στην ασφάλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του π. Ο.Α.Ε.Ε. Μόνον ο εταίρος μονοπρόσωπης Ι.Κ.Ε. υπάγεται υποχρεωτικά στην ασφάλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του π. Ο.Α.Ε.Ε. την ασφάλιση αυτή υπόκεινται, ωστόσο, υποχρεωτικά οι διαχειριστές της ΙΚΕ. Ειδικότερα, υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του π. Ο.Α.Ε.Ε.: (α) ο εταίρος Μονοπρόσωπης ΙΚΕ που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης, (β) ο εταίρος πολυπρόσωπης ΙΚΕ που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης, (γ) Διαχειριστής ΙΚΕ που δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου, ορίστηκε όμως ως διαχειριστής με το καταστατικό ή με απόφαση των εταίρων.

2. Όσον αφορά την ΕΠΕ

Σε αντίθεση με την ΙΚΕ, οι εταίροι των ΕΠΕ καταβάλλουν υποχρεωτικά ασφαλιστικές εισφορές. Αντίστοιχα, οι εταίροι των ΕΠΕ που ασκούν παράλληλα και καθήκοντα διαχείρισης, έναντι αμοιβής, καταβάλλουν υποχρεωτικά εισφορές για τη συγκεκριμένη αμοιβή. Τέλος, διαχειριστής ΕΠΕ, που δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου (τρίτος) καταβάλλει υποχρεωτικά εισφορές για τη συγκεκριμένη αμοιβή.

3. Συμπέρασμα

Οι οικονομικές επιβαρύνσεις των εταιρών της ΕΠΕ είναι, σαφώς, σημαντικότερες εκείνων της ΙΚΕ. Η ΙΚΕ υπερτερεί και στην προκειμένη περίπτωση. Το σκορ διαμορφώνεται:

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 4-0

VIII. Η αναβίωση

1. Όσον αφορά τις ΙΚΕ και τις ΕΠΕ

Τόσο οι ΙΚΕ όσο και οι ΕΠΕ είναι ενδεχόμενο να λυθούν, μεταξύ άλλων, με απόφαση των εταιρών, λόγω παρόδου της διάρκειας ζωής τους και λόγω πτώχευσης. Στις περιπτώσεις αυτές, και οι δύο εταιρικές μορφές είναι δυνατό να αναβιώσουν με ομόφωνη απόφαση των εταιρών τους. Ωστόσο, η ΙΚΕ έχει την δυνατότητα να αναβιώσει ακόμα κι αν έχει αρχίσει η διανομή της εταιρικής περιουσίας. Αυτό όμως δεν μπορεί να συμβεί στις ΕΠΕ.

2. Συμπέρασμα

Η ΙΚΕ υπερτερεί και στο θέμα της αναβίωσης.

Το τελικό σκορ διαμορφώνεται συντριπτικά υπέρ της ΙΚΕ:

ΙΚΕ-ΕΠΕ: 5-0

IX. Η εμπιστοσύνη της "αγοράς" στην ΙΚΕ και στην ΕΠΕ

Από το χρόνο της δημοσίευσης του νόμου για τις ΙΚΕ (11.04.2012), οι επιχειρηματίες, λογιστές και δικηγόροι περιβάλλαμε με την απόλυτη εμπιστοσύνη μας την ΙΚΕ. Τα στοιχεία του ΓΕΜΗ για τα έτη 2012 (οπότε και θεσπίστηκε η ΙΚΕ) μέχρι και τα μέσα Οκτωβρίου 2019, επιβεβαιώνουν την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων. Προκύπτουν συντριπτικά υπέρ της ΙΚΕ. Συγκεκριμένα:

X. Εν κατακλείδι

Η ΙΚΕ και η ΕΠΕ λειτουργούσαν, από την θέσπιση ήδη της ΙΚΕ, ανταγωνιστικά.

Η ΙΚΕ αποδεικνύεται περισσότερο οικονομική έναντι της ΕΠΕ. Το σημαντικότερο όμως είναι πως η ΙΚΕ αποδεικνύεται και περισσότερο ευέλικτη.

Οι εταίροι της ΙΚΕ διαθέτουν σημαντικά περιθώρια να ρυθμίζουν, κατά τη βούλησή τους, σημαντικά ζητήματα της εταιρείας. Τα πλεονεκτήματα της ΙΚΕ είναι προφανή έναντι της ΕΠΕ.

Η εμπιστοσύνη της αγοράς στην ΙΚΕ δεδομένη έναντι της ΕΠΕ. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται, εξάλλου, στα στοιχεία δημοσιότητας του ΓΕΜΗ και συγκεκριμένα, στα στατιστικά συστάσεων.

Όσον αφορά το εισαγωγικό ερώτημα σχετικά με τον προτιμητέο εταιρικό τύπο (μεταξύ ΙΚΕ και ΕΠΕ) δεν έχει θέση ο προβληματισμός του Thomas Sowell.

Ούτε και οποιοσδήποτε άλλος.

Όχι πλέον.

Η ύπαρξη της ΕΠΕ αποδεικνύεται, ήδη, περιττή.